

РОЗВИТОК РОСЛИН ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЇХ УДОБРЕННЯ

В сучасних умовах господарювання в Україні культура озимої пшениці за посівними площами займає перше місце серед основних зернових культур і є основною продовольчою культурою. Відтак, це наголошує на величезному народногосподарському значенні даної культури. Активізація рослинництва в Україні відбувається за не дуже сприятливих ґрунтово- кліматичних умов і потребує не тільки підвищення продуктивності сортів озимої пшениці до максимального реального рівня, але й екологічної стійкості культури. Найбільш важливого значення при розв'язанні даних проблем набувають досягнення селекції і сортової агротехніки. Проте, варто зазначити, що досить багато сортів озимої пшениці недостатньо досліджено при різних умовах вирощування, також культура передчасно надходить у використання, незважаючи на те, окремі з цих сортів могли б зайняти вагоме місце у виробництві певного регіону, навіть як вихідний матеріал у селекції стійких сортів до несприятливих умов зовнішнього середовища [1, 5].

Необхідно зазначити, що сорти озимої пшениці інтенсивного типу відрізняються від сортів звичайних більшою вимогливістю до умов вирощування, а саме: ґрунтово-кліматичних та агротехнічних тощо. Крім того, достатньо висока чутливість до сприятливих умов вирощування накладає істотні обмеження щодо території розповсюдження сортів інтенсивного типу в других екологічних зонах. В зв'язку з цим, разом з підвищенням рівня продуктивності культури озимої пшениці досить важливим моментом є добір сортового складу озимої пшениці для окремого регіону й зональних умов вирощування [3].

Так, маючи дефіцит вологи протягом осіннього періоду у місяцях: вересень, жовтень і листопад для росту культур озимої пшениці притаманним є розтягнутий у часі, недружній схід рослин. Також, дана культура має малий коефіцієнт куціння, а перехід до зими розпочинається зрідженими посівами, а це в свою чергу спричиняє недостатнє накопичення вуглеводів у вузлах куціння. В наслідок чого, окремі куці озимої пшениці у посівах можуть гинути взимку, їм притаманні знижені процеси росту ранньою весною, а це викликає зниження врожайності та погіршує якість зерна. Однак, за умови високої кількості атмосферних опадів протягом весняних місяців (у березні, квітні та травні) з'являється тенденція збільшення росту рослин на зріджених посівах, також рослини формують чимале зерно із досить високими якісними показниками [2].

У випадку достатнього забезпечення рослин ще з осені, то сходи рівні з високим коефіцієнтом куціння, в деяких випадках і до 9-10 пагонів, однак, коли вологи не достатньо протягом весняних місяців зерно буде сформовано дрібненьким, у зв'язку зі зменшенням листової поверхні рослин через передчасне відмирання листя, а також через скорочення міжфазних періодів другої половини вегетації озимої пшениці [6, 7].

Зазначимо, що у першому із вище зазначених випадків особливостей агрометеорологічних умов очевидною є висока ефективність в результаті застосування азотних добрив, відповідно у наступному випадку – протилежно, приймаючи до уваги, те що азотні добрива досить збільшують куціння і зростання обсягів вегетативної маси, низької ефективності і зниження продуктивності рослин.

Список використаних джерел

1. Андрійченко Л.В. Агроекологічні та економічні аспекти вирощування озимої пшениці в умовах Південного Степу України. Екологія. Наукові праці. К., 2010. Том 132. Вип. 119. С. 41-44.
2. Панкєєв С. В. Зимостійкість сортів пшениці озимої на півдні України. Вісник аграрної науки Причорномор'я. Миколаїв. 2012 Вип. 3 (67). С. 168-173.
3. Турчин Л.Я. Потенціал експортного маркетингу в аграрному секторі України. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2021. №1. С. 115-124.
4. Уліч О. Л. Зимостійкість сучасних сортів озимої пшениці. Вісник аграрної науки. - 2005. - № 4. - С. 86-90.
5. Davis J.G. Fertilizing winter wheat. Crop Series. Colorado State University, 2014. URL: <http://www.ext.colostate.edu>.
6. Gathala M.K. Conservation agriculture based tillage and crop establishment options can maintain farmers' yields and increase profits in South Asia's rice-maize systems. Evidence from Bangladesh. Field Crops Research. 2014. P. 85-98.
7. Hamkesford M.J. Prospects and doubling global Wheat yields. Food and Energy Security. 2013. Volume 2. P. 34-48.